

ZILLEGHEM

DRIEMAANDELIJKS TIJDSCHRIFT

31ste jaargang nr. 4

oktober - november - december 2010

verantw. uitg. B. Denys, Klaprozenlaan 13, 8210 Loppem

ZILLEGHEM

Handelingen van de Kring
voor Heemkunde en Geschiedenis
'Pastoor Ronse'

DRIEMAANDELIJKS TIJDSCHRIFT

INHOUD

Het bestuur <i>Beste wensen</i>	<i>p. 128</i>
Van de Voorde Filip <i>80 jaar KLJ-Aartrijke</i>	<i>p. 129</i>
Denys Bertrand <i>Op de boekenplank</i>	<i>p. 151</i>
B.D. <i>Addenda bij De geschiedenis van de Post te Loppem</i>	<i>p. 159</i>
<i>Inhoud van de 31ste jaargang</i>	<i>p. 161</i>

oktober - november - december 2010 – 31ste jaargang nr. 4

Redactie en bestuur:

Bertrand Denys, Klaprozenlaan 13, 8210 Loppem
Patrick Arnou, B. J. Lievensstraat 12, 8210 Zedelgem
Géry Cappon, Patrijzenhoek 9, 8210 Zedelgem
Willy Casier, Wildebeekstraat 23, 8211 Aartrijke
Johan Braet, Wantestraat 136, 8310 Assebroek
Paul Vandenbussche, Guido Gezellelaan 44, 8210 Loppem
Johan Verplancke, Torhoutsesteenweg 396, 8210 Veldegem
Noël Denolf, Snellegemsestraat 118, 8210 Zedelgem
André Vanhevel, Belledreef 4, 8210 Veldegem

Website: www.bloggen.be/heemkundezedelgem

Lidmaatschap: € 10,00

Rek. 001-0771018-41 of 738-1172056-27
Heemkundige Kring 'Pastoor Ronse' Zedelgem

Secretariaat:

Willy Casier, Wildebeekstraat 23, 8211 Aartrijke
Tel.: 0475-648116 willy.casier@gmail.com

Abonnementen:

P. Arnou, B. J. Lievensstraat 12, 8210 Zedelgem
Tel.: 050 / 20 98 58 – Fax: 050 / 20 95 01

Studies verschenen in 'Zilleghem' of uittreksels daarvan, mogen niet gebruikt noch aangehaald worden zonder te verwijzen naar dit tijdschrift en de auteur.

Iedere auteur is verantwoordelijk voor de inhoud van zijn artikels.

Illustratie op de cover: *Inhuldiging van pastoor Henri Devlieger, met op de achtergrond BJB-leider Camiel Pollet.*

Beste wensen

Je hoort het dezer dagen weer zo vaak dat het jaar voorbij gevlogen is. Heemkundigen kijken graag terug.

Met argusogen volgden wij ook in het afgelopen jaar de nieuwe trends in de programmatie van de socio-culturele verenigingen. De vervaging van de grenzen tussen de programma's van de diverse organisaties is een opvallend verschijnsel aan het worden. Terwijl wij ons blijven richten op onze corebusiness, zijnde de plaatselijke geschiedenis, dringen anderen ons vertrouwde terrein binnen. Onder het mom van "vrijheid in doen en laten", snoepen wij aldus elkanders thema's af, waarbij vergeten wordt dat één lezing met 30 aanwezigen efficiënter is dan twee met elk tien. Ons heil zouden we beter zoeken in de samenwerking, zoals onze kring het al jaren doet met DF: gedeelde kosten en werk, gedeelde winsten.

Misschien vielen jou in 2010 kleine en grote vreugden, groot of klein verdriet ten deel. We leven met jullie mee. In deze dagen van hoop en verlangen wensen wij jullie een Vredige Kerst en een gezond en gelukkig 2011.

Ten slotte drukken wij onze hoop uit dat je je lidmaatschap voor 2011 zult willen verlengen. Voor 10 euro zorgen wij dan opnieuw voor vier afleveringen van Zilleghem en drie activiteiten.

Het bestuur

80 jaar KLJ-Aartrijke

Filip Van de Voorde
Volwassenen begeleider KLJ-Aartrijke

Inleiding

Naar aanleiding van het 80-jarig bestaan van KLJ-Aartrijke werd een brochure samengesteld. Het werd een verzameling van feiten, anekdotes en foto's van oud-KLJ'ers en van het KLJ-archief met uitnodigingen, verslagen, ledenlijsten, en een selectie uit de meer dan 500 dia's uit de jaren '60 en '70. Ook in Kadoc-Leuven werd nuttige info gevonden in briefwisseling van bestuursleden, hoofd-leiders en 'schrijvers' naar de centrale en omgekeerd. De verslagen van de vrijgestelden, of 'opzieners' zoals die destijds werden genoemd, brachten nog meer kleur in het verhaal.

Het ontstaan van BJB

De Katholieke Landelijke Jeugd (KLJ) maakt deel uit van de wijdvertakte organisatiestructuur van de Landelijke Beweging binnen de Boerenbond, samen met de gezinsbeweging Lande-

lijke Gilden en de vrouwenbeweging KVLV. De jeugdwerkingen, in het begin opgesplitst in jongens en meisjes, zijn gegroeid vanuit de plaatselijke Boeren- en Boerinnengilden. Al voor de Eerste Wereldoorlog rijpte de idee om de boerenzonen actiever in de werking van de boerengilden te betrekken. In 1925 verschenen de 'Grondregels van de plaatselijke afdeling' in *Onze Gids*, het maandblad voor de bestuursleden.

Ook binnen de kerk groeide de belangstelling om iets op te zetten voor jongeren. Paus Pius XI riep in 1922 de bisschoppen op om kerkelijk-godsdienstige organisaties op te richten. In Vlaanderen wilden de proosten van de Boerenbond (Luytgaerens) en de KAJ (Cardijn) geen aparte werkingen opzetten, maar een organisatie die aansloot bij de bestaande sociale organisaties. Dat leidde tot de oprichting van het Jeugdverbond voor Katholieke Actie (JVKA), als een overkoepeling van de bewegingen die per stand georganiseerd waren: de KAJ voor de arbeiders, de KBMJ voor de middenstandsjugd en de BJB (later KLJ) voor de boerenjeugd.

Vanaf dan werd de BJB (BoerenJeugdBond) erkend als organisatie voor Katholieke Actie en kon ze starten met haar veelzijdige opdracht: instaan voor technische, maatschappelijke, culturele en godsdienstige vorming van de jonge boeren en boerinnen. Dat kon je ook merken in de leuze van de BJB-jongens 'Voor ploeg en kruis'.

De verankering binnen de volwassenenbewegingen bleef sterk. Afdelingen werden zowel opgericht op initiatief van de plaatselijke (onder-)pastoor als vanuit de boerengilden zelf.

Start van BJB Aartrijke

We konden in het KLJ-archief een brief terugvinden waarin de voorzitter van de Boerengilde, de toenmalige gedeputeerde Arthur Olivier, de vraag richtte aan het nationaal secretariaat van de Boerenbond in Leuven om op donderdag 19 april 1928 een jeugdafdeling te komen stichten.

Arthur Olivier

'Eerwaarde Heer,

Mag ik vragen of het U mogelijk zou zijn om naar Aartrijke de jeugdafdeling te komen stichten op donderdag 19de april om 8 uur 's avonds.

Gij kunt bij mij overnachten, en dan vrijdagmorgen met mij meerijden tot Brugge.

Mag ik een woordje van u verwachten opdat ik tijdig zou kunnen zorgen voor de uitnodigingen.

Wel genegen.

Arth. Olivier

Aartrijke.'

Bij Oertrycke

Eenre Heer

May ik vragen of het u
mogelyk zoude zyn om neer
Oertrycke de jeugdafdeeling te
komen stichten op. Donderdag
19te April om 8 uur. s avonds
lij kunt bij mij vernachten, en
aan vrijdag morgen met mij mee-
rijden tot Brugge.

May ik een woordje van u verwachten
op dat ik tydlyk zoude kunnen zyn
voor de introductyng.

Wel zynen.

Arth. Olivier
Oertrycke

Een verslag van de 'Dienst der voordrachten' toont aan dat de stichting wel degelijk op dat moment heeft plaatsgevonden. Er waren 50 aanwezigen in de Gildezaal en bijna het voltallige bestuur was aanwezig. De vergadering werd – zoals dat vele jaren gebruikelijk was – geopend en afgesloten met een gebed. Tijdens de avond werd er ook gezongen en voorgedragen. De eerste voorzitter werd Jeroom Anthierens en schrijver Maurice Lievens.

Het Verslag van nazicht van 8 april 1930 gebeurde *'ten huize van den heer Lievens Maurice, schrijver, gelegen op 5 minuten van de tram van Aertrycke.'* De afdeling telde toen 28 leden, terwijl de Boerengilde 205 leden telde. Maurice Denoo werd als bestuurslid van de BJB opgenomen in het bestuur van de Boerengilde en omgekeerd woonde voorzitter Arthur Olivier regelmatig de bestuursvergadering van de jeugdafdeling bij. Deze verankering van volwassen- en jeugdbeweging was structureel ingebakken. Ze beschikten ook niet over een eigen kas. Zelf organiseerden ze 5 à 6 vergaderingen in de winter; de proost hield er telkens *'eene toespraak van godsdienstigen aard'*.

Enkele maanden na de stichting van de jeugdafdeling van de Boerengilde, heeft ook de Boerinnengilde van Aartrijke een jeugdafdeling opgericht, nl. op 29 juli 1928.

De werkingen van jongens en meisjes bleven gesplitst tot in de jaren '60.

Godsdienstige vorming

Omdat jeugdbewegingen vaak onder impuls van priesters werden opgericht, werd bijzondere aandacht geschonken aan het godsdienstige leven van de jongeren.

Dat is ook merkbaar aan de activiteiten waarvoor ze zich inschreven. Vanaf het najaar van 1929 kregen de retraites een vaste plaats in de werking van de BJB als gevolg van de Katholieke Actie. De retraites vonden meestal plaats in colleges of kloosters bij de paters.

Dat het prima ging met het geloofsleven van onze Aartrijkse BJB-ers, konden we lezen in het *'Onderzoek over het eucharistische leven onzer jeugdafdelingen'*. Er waren geen leden die op zondag de H. Mis verzuimden of die aan de deur van het kerkportaal bleven staan. Alle leden waren ook lid van de *'Bond van 't Heilig Hert'*. Om het godsdienstige leven te bevorderen gaf de jeugdafdeling vaak misboeken als prijzen voor de tombola's.

In mei 1935 kwam een onderwijzeres uit Wingene een voordracht geven over de Katholieke Actie. In haar verslag lezen we de inhoud:

'Gansch deze bepaling uitleggen waarom aan K.A. gedaan (te kort aan priesters, geringe invloed v.d. priesters om de katholieke krachten samen te doen werken). Er bestaat ontkristening (op godsdienstig gebied, op zedelijk, op sociaal gebied) uitleg. Onze taak als BJB meisjes is handelen (uit plicht van naastenliefde, omdat de Paus het vraagt). Hoe de K.A. georganiseerd is in ons land.

Hoe wij BJB meisjes praktisch aan K.A. doen (gebed, goede voorbeeld, ons zelf heiligen, vertegenwoordigd in de H. Mis, zusterlijk zijn, enz.)'.

Op een bepaald moment stelde Maria Lievens vast dat de dagelijkse opdracht om te bidden niet volbracht werd door de nieuwe leden. Om het bidden te stimuleren bestelde ze 38 bidprentjes in oktober 1942.

Ook een bezoek aan Lourdes stond in heel wat BJB-afdelingen op het programma. Ofwel ging men als groep, ofwel werd de afdeling afgevaardigd door enkele leden die na het winnen van een Lourdeslotje naar het bedevaartsoord trokken.

Technische vorming

Via technische vorming wilde de BJB van zijn leden technisch onderlegde landbouwers maken en goede huisvaders en -moeders. Wat ze op de lagere school of in het naschoolse landbouw- en huishoudonderwijs niet leerden, moesten ze via de BJB opdoen.

De beroepswerking voor de jongens spitste zich in die periode vooral toe op de proefveldwerking. De leden kregen dan de kans om onder deskundige leiding van consulenten van de Boerenbond te experimenteren op een stukje veld. In de losse voordrachten ging het vooral rond technische landbouwonderwerpen zoals stallenbouw, diergeneeskunde, inrichting van melkhuisjes, enz...

De vormingsmomenten voor de meisjes waren van een heel andere aard. In de zomer van 1932 plande de Boerinnenjeugdbond een vergadering over 'meisjesfierheid'. Mejuffrouw Maria Hudders uit Oostveld (Oedelem) zou die voordracht komen geven met als inhoud: "Verschil tusschen fierheid & hoovaardigheid. We moeten fier zijn omdat we kristen zijn, op onze deugd,

op onzen stand, omdat we vlaamsche meisjes zijn. Een aanwaking om zich overal te toonen als echte BJB meisjes die het goed meenen in handel en wandel.”

Omdat ze tevreden waren over de spreekster werd ze het jaar daarop nog eens uitgenodigd, ditmaal met het thema *‘de Kleding van het boerenmeisje bij het werk’*.

‘Belang der werkkleding op de boerderij doen kennen en waarderen.

Doelmatige kleding noodzakelijk. Doel van de kleding in ’t algemeen. Doel van de werkkleding bij ’t boerenwerk. Hoofdbeschuttingmodellen leeren maken. Praktisch getoond voor ’t maken van hoofddoekjes.

BJB-meisjes moeten ’t voorbeeld geven om altijd in een verzorgd werkkostuum te kunnen voorkomen’.

Door de Zusters van het Geloof werd voor de meisjes ook ‘naschools onderwijs ingericht ‘voor naad en keuken’. Dat ging door in de gebouwen langs de P. Mervilliestraat, waar nu kinderopvang ’t Kaboutertje gehuisvest is.

Voor de jongens werd er in de jaren ’50, ’51 en ’52 naschools onderwijs georganiseerd door Georges Verschelde en Alberic Roose. De cursus duurde twee winters en ging door in de jongensschool, in de klas van meester Roose, en aansluitend de gewestelijke avondschool in Torhout. Er werd een examen afgelegd voor het behalen van een getuigschrift.

Culturele vorming

Culturele vorming was ook een opdracht van de BJB-beweging. Men wou komaf maken van het traditionele beeld van de eerder ongemaniëerde, onhandige en schuchtere jonge boeren. De BJB wou werken aan algemene ontwikkeling, voornaamheid in taal en omgang, wellevendheid. Daar dienden voordrachten voor, maar ook specifieke culturele activiteiten.

Toneel was kenmerkend voor BJB-afdelingen, zowel voor meisjes als voor jongens. Van de jaren '50 en '60 hebben we unieke documenten kunnen terugvinden zoals tekstboekjes en flyers. De BJB-meisjes speelden op eenzelfde avond het ernstige stuk, terwijl de jongens een klucht voor hun rekening namen. Ronkende titels waren: 'Als de bandhond huult', 'Flips en Flaps', 'Pekdraad en miljoenen', 'De Geitenmelkfabriek', 'De ooievaar vergist zich', 'Hoera, wij trouwen', ...

De toneelopvoeringen zorgden voor heel wat inkomsten in de kas, waarmee ze de verdere werking van de vereniging konden bekostigen.

Voor de toneelspelers en andere betrokkenen werd nadien een danketentje ingericht, als een van de eerste gemengde activiteiten. Als het gemengd gezelschap nadien een danspasje waagde, vertrok de proost naar huis.

JEUGDVERBOND VOOR KATHOLIEKE ACTIE
- AARTRIJKE -

Vriendelijke uitnodiging tot de
Feestavond
gegeven door de plaatselijke
Boeren- en Boerinnenjeugd,
OP ZONDAG 28 NOVEMBER 1954
in de Gildezaal, Bruggestraat.

PROGRAMMA :

DE BLINDDOEK

Toneelspel in 3 bedrijven door ALB. DEMAN Pr.

ROLVERDELING : MEVROUW BENTINCK pleegmoeder Clara Vandamme
JUDITH ROSENGAERT Maria De Roo
MYRIAM ROSENGAERT Rosa Dejonghe
DE DIRECTRICE van een Joods Comité
belast met het opzoeken van Joodse
kinderen, die gedurende de oorlog zoek
geraakt zijn Julia Dawitde
SARAH ROSENGAERT weduwe Maria Lievens
RACHEL ROSENGAERT zuster van Sarah Anna Demonie
ESTHER ROSENGAERT dochter van Sarah Germaine Strubbe
BESTUURSTER Rosa Dewulf
VERPLEEGSTER Cecilie Vanhulle

POLYDOOR en ISIDOOR

Lulmige Karakterschets in 1 bedrijf door ALB. DEMAN Pr.

ROLVERDELING : ISIDOOR een pak zenuwen Jozef Delanghe
POLYDOOR zijn broeder, zeer geleerd Jozef De Roo
en verstrooid professor. Leon Vansevenant
FRANS hun knecht Oscar Dewulf
Twee dienstvaardige voorbijgangers Remi Pollat

DEUREN OPEN TE 6 UUR

BEGIN TE 6,30 UUR

- Gelief dit programma mee te brengen naar het feest.
- Kaarten van heden af te bekomen bij alle bestuursleden en vooral te nummeren bij MARIA LIEVENS.

Hartelijk dank om uw sympathie en uw steun !

DRUK. A. COEMAN-RAMON AARTRIJKE

Ontspanning

Ontspanning was een ander paar mouwen, zeker in de beginjaren. Enerzijds werd er wel nood aan ontspanning gevoeld, maar anderzijds was men bang voor de zedenverwilderende ontspanningsvormen zoals bepaalde sporten, cinemabezoek en dansen. Men gaf de voorkeur aan ontspanning in familieverband, waar o.a. onder het waakzame oog van vader en moeder kennisgemaakt kon worden met leden van het andere geslacht.

De ruitery voor de jonge boeren ontstond in 1937 in het West-Vlaamse Boezinge. In Aartrijke kwam de paardensport niet echt van de grond, wat niet wil zeggen dat ze op 'H. Herteprocessie' niet aanwezig waren. Enkele BJB-leden trokken vaak de stoet op gang te paard.

Ook op andere gelegenheden werden de paarden van stal gehaald, zoals op de inhuldiging van pastoor Henri Devlieger op zondag 23 december 1956.

Inhuldiging van pastoor Henri Devlieger, met op de voorgrond BJB-leider Camiel Pollet

Dat de BJB steeds meer een jeugdbeweging aan het worden was, blijkt uit het feit dat in het leidingblad *De BJB-gids* van 1949 voortaan spelen terug te vinden zijn.

In 1952 kwam de 'Dienst Lichamelijke Opvoeding' (DLO) tot stand met sportverantwoordelijken op alle werkingsniveaus. Ondermeer was het de bedoeling om het vendelen te doen herleven "als middel om te getuigen van de hoge levensstijl en de echte adel die de boerenstand in zich draagt".

Aanvankelijk mocht sport geen waarde op zich worden. Het moest kaderen in de visie van een gezonde geest in een gezond lichaam. Wedstrijden tegen andere groepen moest vermeden worden, want '*daar komt er heel gauw de sportfurie van*'. De sportvormen sloten in de beginjaren goed aan bij het landelijke milieu, zoals de ruitrij en het vendelzwaaien. Daarnaast kwam er het keurturnen en de reeksen met ritmische oefeningen.

De zomerfeesten of sportfeesten gingen vanaf 1959 gemengd door. Het eerste zomerfeest van het gewest Torhout werd op zondag 19 juli 1959 georganiseerd op de voetbalterreinen van Eendracht Aartrijke. In een artikel uit de *Torhoutse Bode* krijgen we een overzicht van het programma: "s Voormiddags te 9u30 wordt door de deelnemende jeugdafdelingen een optocht gehouden. 's Namiddags te 14 uur, optreden van een tiental afdelingen in onderlinge kampwedstrijden als 100 meter snelheid, 4 maal 200 meter, hindernissenkoers, Romeinse wagen, hoogspringen, kogelstoten, 1.500 meter, koordtrekken met daarbij vendelzwaaien, wimpelparade, turnen en piramidebouw. De vrouwelijke jeugd zorgt voor ritmische oefeningen, reidansen, penoenspel, volksdansen, kruiwagenkoers en andere wedstrijden."

De BJB van Aartrijke behaalde een schitterende eerste plaats.

Winnende ploeg op het eerste sportfeest in 1959

Het leidt ons te ver uitvoerig te beschrijven welke ontspannende activiteiten de KLJ-geschiedenis gekend heeft, maar in die periode kende de ontspanning een enorme evolutie. BJB-meisjes en BJB-jongens hadden nog een aparte werking, maar er werden meer en meer gemeenschappelijke activiteiten ingericht.

Vendelen

Het vendelen zorgde voor een enorme dynamiek in de plaatselijke werking van BJB-Aartrijke. In 1960 startten onder impuls van vrijgestelde Michel Vandersteene en provinciaal vendelhoofdman Omer Verfaillie acht leden in Aartrijke met het vendelen. De vendeliersgilde noemde zichzelf bij aanvang 'De Houtlandzwaaiers'.

In 1966 haalde Aartrijke zelfs een nationale gildetrofee binnen, en dan nog als eerste West-Vlaamse gilde, zo blijkt uit het tijdschrift *De Vendelier*:

Omwille van die nationale trofee werd de hele ploeg op het gemeentehuis van Aartrijke ontvangen in 1967. Uit de toespraak die hoofdman Gerard Lievens toen uitsprak, leren we dat de vendeliërs-gilde deelnam aan talrijke manifestaties zoals de provinciale en nationale sportfeesten, maar ook buiten het BJB-gebeuren om: aanstelling van een burgemeester, vlaggenwijding van een boerengilde, IJzerbedevaarten, enz...

Viering laureaten vendelen, ontvangst op het gemeentehuis

De vendeliers namen voor een laatste keer deel aan het Landjuweel in 1973 in Assse

Terloops willen we vermelden dat tijdens de septemberkermis van 2007 de vroegere vendelhoofdman Gerard Lievens door het kermiscomité 'Aartrijke Leeft' uitgedaagd werd om tien vende- liers samen te brengen. Hij slaagde er wonderwel in om mensen uit die glorierijke jaren te laten meestappen in de stoet. De jeugd- herinneringen speelden hen serieus parten, waardoor ze opnieuw de vendelstok ter hand wilden nemen op diverse manifestaties zoals Halloween (van de Gezinsbond) en de 'Dag van de Land- bouw' (van KVLV, KLJ en Landelijke Gilden) in Aartrijke en de carnavalsstoet van Veldegem. Bij een optreden tonen ze nog steeds diezelfde fierheid als in hun jeugdijaren. Mede dankzij Cera hebben ze zelfs nieuwe vlaggen aangekocht.

Jong-BJB

Er werden pogingen ondernomen om een Jong-BJB-werking op te starten. Proost E.H. Arnold Vande Sompele beloofde aan vrijgestelde Robert Lombaert dat er twee bestuursleden naar het vormingskamp in Westmalle zouden komen. In februari 1962 is er in het archief in Leuven melding dat de jongschaarwerking sinds een paar maanden definitief van start gegaan was, met wisselend succes. In de bestuurslijsten van de jongens staan Guido Vandamme, Charles Verleye, Roger Slabbinck en Willy Willem als verantwoordelijken van de jongschaarwerking. Bij de meisjes draaide het alvast op volle toeren, onder leiding van o.a. Lieve Meulemeester, Maria Vanhoutte en Lieve Neyens als verantwoordelijken.

Van BJB naar KLJ

In 1965 veranderde BJB z'n naam in KLJ, Katholieke Landelijke Jeugd, omdat de vereniging niet langer uitsluitend boerenkinderen aantrok. Ook gewone plattelandsjongeren konden zich aansluiten, waardoor een naamsverandering zich opdroeg.

In 1966 werd een gedenkboek uitgegeven van het parochiaal centrum van Aartrijke *Jonkhove*. Daar staan o.a. alle parochiale

verenigingen in voorgesteld, waardoor we met enkele citaten de sfeer van toen kunnen weergeven.

De groep is opgesplitst in een KLJ voor plus 17-jarigen en een Jong-KLJ voor de 14- tot 17-jarigen, met elk zijn eigen programma.

“Voor Jong-KLJ zijn de bijeenkomsten meestal de zondagnamiddag. Het is er een gezellig klubje waar er gepraat, gezongen en geknutseld wordt.”

“Reeds onder deze jongeren zitten enkele verborgen toneeltalenten; zelfs voor de sport en het vendelzwaaien blijven zij niet ten achter bij hun oudere broers of zusters.”

“De leden van KLJ (boven de 17 jaar) komen 's avonds na hun dagtaak bijeen.” “Meestal zijn dergelijke vergaderingen gespreksavonden, waar godsdienstige en aktuele onderwerpen worden behandeld en uitgediept.”

Voor de meisjes zijn er praktische vergaderingen met onderwerpen als: ‘geschenken geven, geschenken krijgen’, ‘de koude schotel in het menu’, ‘bloemen schikken’, ‘hoe richt ik een avondfeestje in’.

Voor de jongens gaat het meestal rond brede beroepsopleiding. Om de afdelingskas te spijsen worden jaarlijks toneelavonden ingericht, waar honderden vrienden en sympathisanten op afkomen.

“En dan komt de zomer, met zijn vele werk op het veld, maar ook met de zomerwerking van KLJ: de sport! Gedurende deze maanden wordt duchtig getraind en geoefend in hoog- en verspringen, lopen, estafetten, kogelstoten en volley, om zo met onze sportgroep startklaar en fit te staan op het gewestelijk sportfeest.”

“Bij al deze drukke bezigheden houden we ook even stil om ons

op een retraite of bezinningsweekend af te vragen: Waar sta ik nu met mijn jeugdleven? Samen pakken wij het eerlijk aan.”

Periode van stopzetting

Begin jaren '70 werd KLJ Aartrijke stopgezet. We kennen geen precieze einddatum, maar de laatste bestuurs- en ledenlijsten in Leuven dateren van 1971. In het liber memorialis van de parochie staat er één passage die de jeugdbewegingen in die periode schetst waaruit we kunnen afleiden dat rond 1973 de werking van KLJ-Aartrijke werd stopgezet: *“Sinds een 5-tal jaren zijn alle jeugdbewegingen – behalve de Chiro – zozegd opgenomen in een jeugdzorg die zijn werkzaamheden verricht in de “Jeugdclub” waar de bar centraal staat. Enkel de Chiro bestaat nog, maar gaat zijn eigen weg. De priesters hebben er geen inbreng meer, en hun werking is louter ontspanning geworden.”*

Heropstart van KLJ-Aartrijke

Op 11 augustus 1989 werden door de toenmalige vrijgestelde een tiental jongeren samengebracht voor een eerste bestuursvergadering. Die luidde de heropricting in van KLJ-Aartrijke. Er werd meteen al een flink gevuld jaarprogramma opgesteld met o.a. filmavond, sinterklaasfeest, kerstfeest, schaatsen in Boudewijnpark, dropping, quizavond, carnavalsfeest, enz... Er was op maandag 25 december 1989 een eerste KLJ-kerstbal georganiseerd in Thierbrauhof te Torhout, met Studio Climax. Ze namen meteen ook deel aan de gewestelijke activiteiten zoals het cultuurfeest en het sportfeest, waar ze derde werden.

AARTRIJKE

Startavond van de Aartrijkse KLJ

Zo'n twintig jaar geleden bestond in Aartrijke een BJB-afdeling maar zoals het bij zoveel verenigingen gaat is deze ter ziele gegaan. Na Loppem en Veldegem waar bloeiende KLJ-afdelingen werkten, werd nu ook in Aartrijke een KLJ-afdeling boven de doopvont gehouden. Op de startavond waren ze maar eventjes met zijn zestig aanwezig. Het werd een gezellige, sfeervolle avond. Ondertussen heeft het bestuur ook al enkele punten op haar programma geplaatst zoals een filmavond, een playback-avond, het Sinterklaas- en het Kerstfeest en Aartrijke zal ook zeker vertegenwoordigd zijn op het groot KLJ-sportfeest in de maand augustus en de KLJ-reis. Het bestuur bestaat uit: Geert Delevere, Kris en Koen Delevere, Stelaan Pollet, Roos Meulemeester, Filip Clarysse, Ann Coudeville, Filip Vansteenlandt en Hans Debruyne. (RS)

Eigen KLJ-lokaal

Jarenlang hield KLJ zijn activiteiten in Jonkhove. Onder impuls van schepen en Landelijke Gildevoorzitter Jozef Defevere kreeg KLJ-Aartrijke een eigen KLJ-lokaal, gelegen in de gebouwen van de oude jongensschool langs de Schoolstraat. De gebouwen werden deels gebruikt door de technische dienst van de gemeente en deels ingericht als jeugdlokaal. De opening vond plaats op zondag 24 maart 2002 en kreeg de naam "t Verlangen". De afdeling telt op dat moment 65 leden uit Aartrijke en omstreken.

Bestuursgroep en burgemeester Hilaire Verhegge en schepen Jozef Defevere bij de officiële opening van het nieuwe lokaal

Viering 80 jaar KLJ-Aartrijke

Op zaterdag 11 april 2009 werd het 80-jarig bestaan van KLJ gevierd. Kristof Roose, op dat moment hoofdleder van KLJ-Aartrijke, beschreef in zijn toespraak de huidige werking:

“Tot op de dag van vandaag bestaan de KLJ-activiteiten puur uit ontspanning. Dit gaande van bowling, paintball, voetbal, karting, enz...”

Hiervoor verzamelen we meestal aan ons KLJ-lokaal op vrijdagavond of zondagnamiddag.

We zijn verbroederd met KLJ-Lichtervelde, Ruddervoorde, Torhout, Ichtegem en Zwevezele.

Deze zes KLJ's zijn samen het gewest Torhout. Jaarlijks hebben we een 5-tal activiteiten: voetbaltornooi, filmavond, schaatsen, sportfeesten en cultuurfeesten.

Hier wordt er jaarlijks wat cultuur in de hoogte gejaagd. Met een toneel en een dansje kunnen we vaak de eerste plaats veroveren.”

Afsluitende mijmering

Wie ooit lid was van BJB of KLJ heeft ongetwijfeld een mooie tijd beleefd. We zijn bij deze ook dankbaar voor alle vrijwilligers die in die tachtig jaar verantwoordelijkheid hebben opgenomen en de beweging hebben gemaakt tot wat ze op vandaag is en geven een knipoog en schouderklopje aan de huidige en toekomstige generatie: behoud het enthousiasme en de 'goesting' om ervoor te gaan, je geeft jonge mensen een mooie jeugd!

De volledige brochure van BJB-KLJ Aatrijke is op eenvoudig verzoek te verkrijgen bij: Filip Van de Voorde – 't Veld 10 – Aatrijke – 0478/34.93.33 – filip.van.de.voorde@landelijkegilden.be

Hoofdleiding

Aan de hand van de bestuurslijsten van het nationaal archief konden we volgende lijst opstellen:

BJB-jongens

- 1928: Jeroom Anthierens
- 1935: Odiel Roose
- 1939: Maurits Eeckman
- ? Remi Pollet
- 1946: Camiel Pollet
- 1957: André Defeverre
- 1960: Jozef Defeverre
- 1962: Michel Meulemeester
- 1966: Jozef Lanszweert
- 1969: Roger Slabbinck

BJB-meisjes

- 1928: Maria Lievens
- 1957: Rosa Lanszweert
- 1965: Lydie Lanszweert
- 1969: Marie-José Lievens
- 1970: Christiane Roose

KLJ (gemengd na de heroprichting)

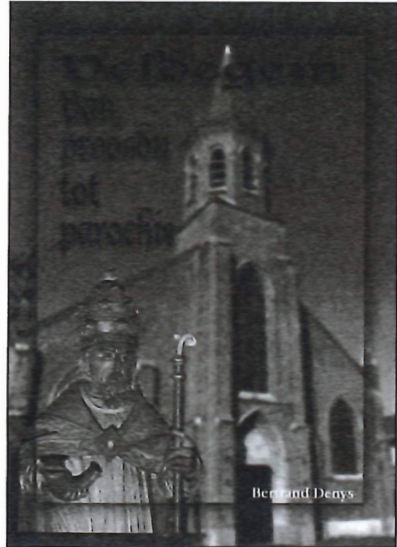
- 1989: Geert Defeverre
- 1993: Ann Coudeville
- 1994: Roos Meulemeester
- 1995: Sigrid Lievens
- 1997: Frederik Roose
- 2003: Kristof Roose
- 2009: Stijn Walcarius

Op de boekenplank

Denys Bertrand

Veldegem, van proosdij tot parochie

De organisatie van het Zedelgemse cultureel ambassadeurschap lag in 2010 in handen van de deelgemeente Veldegem. In dat kader werd aan de deelnemende Veldegemse verenigingen subsidie toegezegd door de gemeente, te veel om niets te doen, te weinig om grootse dingen te realiseren. Ook de parochie Veldegem wilde haar steentje bijdragen en greep haar 145-jarige bestaan aan om te organiseren, onder de koepel van de Sint-Corneliusfeesten

(weekend 17-19 september 2010). Het parochiale luik bestond uit twee delen: de publicatie van een boek over 145 jaar parochie Veldegem en een bijbehorende tentoonstelling in de kerk. Aanvankelijk zou deze laatste gericht zijn op de aloude Corneliusverering te Veldegem, maar algauw werd het thema verruimd tot een expositie van kerkarchiefstukken en –schatten. Zowel de publicatie als de tentoonstelling sloegen duidelijk aan. Talrijke Veldegemnaren, ex-Veldegemnaren en andere belangstellenden brachten een bezoek aan de kerk. De oplage van het boek werd al tijdens het weekend zelf verkocht, zodat een aanvullende tweede druk zich opdroeg.

Het boek beschrijft het ontstaan van Veldegem als kerkdorp, dat in 1896 van proosdij overging tot volwaardige parochie met pastoor en onderpastoor. Eigenlijk vormde deze parochie in 1920 het embryo van de zelfstandige gemeente Veldegem, op afgegaan grondgebied van Zedelgem, Ruddervoorde, Torhout en Aartrijke. De eerste vijftig jaar van de Veldegemse geschiedenis getuigen van een grote hunker naar zelfstandigheid, los van de moederparochie en –gemeente Zedelgem. De historische schets werd gehangen aan de kapstok van de grote data, zijnde het ontstaan van de proosdij (1865) en de verheffing tot parochie (1896). De opvulling van het geheel gebeurde met de opsomming van de achtereenvolgende pastoors die elk op hun manier een stempel sloegen op de groei en bloei van Veldegem. En nu maar wachten op de algemene geschiedenis van Veldegem.

Denys, Bertrand, *Veldegem, van proosdij tot parochie*. Veldegem, Parochie Veldegem, 2010. (92 p.) (Te koop in de Uit-winkel in het gemeentehuis. 17 euro)

Leonard De Visch, een onderschat kunstenaar

Al tweemaal mochten wij ervaren hoe moeilijk en duur de uitgave van een gelegenheidswerk kan uitvallen. De gemeente Zedelgem, i.s.m. het gemeentelijk archief, wil in de toekomst potentiële auteurs de mogelijkheden bieden hun historische penenvruchten aan de man te brengen. Daartoe zet ze de serie *Zedelgemse Historische Uitgaven* op stapel. Op 10 november verscheen het eerste werk in de reeks: een biografische schets en oeuvercatalogus van de Aartrijkse beeldhouwer Leonard De Visch, van de hand van archivaris Johan Braet, gemeenteraadslid Pol Denys en fotograaf Pieter De corte. Het boek verscheen daags voor de herdenking van de Wapenstilstand van de Grote Oorlog,

die het leven van De Visch getekend heeft met vier jaar krijgsgevangenschap in Duitsland, o.a. in Göttingen. Daar vormde hij een Vlaamsgezinde vriendenkring met o.a. Jozef Goossenaerts. Daar kreeg hij ook werkfaciliteiten en beelden als 'De Russische Ziel', 'De Oorlogsblinde' en bustes van Jozef Goossenaerts kwamen er tot stand.

Met nauwgezetheid stelden de beide auteurs hun beschrijving van leven en werk van De Visch

samen. Geen enkel archief ontsnapte aan hun aandacht. Hier dient ook aan toegevoegd dat in 1988 al enig veldwerk was verricht t.g.v. de publicatie van een levensschets en catalogus door heemkundige Emiel Decock n.a.v. de vijftigjarige sterfdatum van De Visch. Over het korte leven van de Aartrijkse beeldhouwer wist het auteursduo een biografie en een analyse samen te stellen van zijn kunstenaarschap, dat ook getekend werd door zijn flamingantisch-activistische ingesteldheid. Archivaris Braet verdiepte zich in het leven van De Visch, terwijl Pol Denys zich vooral toespitste op het thema van de Vlaamse strijd om erkenning en ontvoogding. 73 werken konden aan de beeldhouwer toegeschreven worden. De toelichting bij de stukken verzorgden de beide auteurs dan in samenwerking. Schitterend is de weergave van de beelden in het boek, verzorgd door fotograaf Pieter De corte, kleinzoon van De Visch. Uiteraard dient hier ook nog verwezen naar de prachtige overzichtstentoonstelling zelf die het gemeen-

telijk archief in De Brouwerij te Aartrijke opzette. Ze was hoofdzakelijk gestoffeerd met stukken uit de “bewaargeving Erven Leonard De Visch” en beelden uit privé-bezit. Veel bezoekers keken verrast op bij het betreden van de tentoonstellingsruimte: zoveel expressief, emotioneel geladen beeldhouwwerk hadden ze er niet verwacht. Het verrassende effect was ook te danken aan de opstelling en de duiding van de opgestelde werken.

Met de biografie en oeuvrecatalogus nam de Gemeente Zedelgem een waardige start voor zijn *Historische Uitgaven* en zo'n tentoonstelling is zeker voor herhaling vatbaar. Is het een niet te realiseren droom dat enkele stukken van De Visch een permanente uitstalling in een beveiligde ruimte zouden krijgen?

Ten slotte betreuren we nog de luttele aandacht die door de media aan dit culturele hoogstandje in Zedelgem werd besteed. In ons eigen heemkundig tijdschrift kunnen wij het verschijnen van het boek en de opening van de tentoonstelling slechts post factum vermelden. Een zoveelste gemiste kans!

Braet, Johan, Denys, Pol en De Corte, Pieter, *Leven en werk van de Aartrijkse beeldhouwer Leonard De Visch (1888-1930)*. Zedelgem, Gemeente Zedelgem, 2010. (165 p.; te koop in het Gemeentearchief te Aartrijke en het gemeentehuis te Zedelgem (10 euro)).

Bezetting West-Vlaanderen 1914-1918 door Duitse ogen

In het vooruitzicht van de centenniumherdenking van de Grote Oorlog 1914-1918 verkennen de uitgevers al een tijdje hun commerciële mogelijkheden. Met de regelmaat van een klok ver-

schijnen boeken, gewijd aan één of ander thema van het oorlogsgebeuren. Betreuwenswaardig is dat de meeste auteurs daarbij platgetreden paden gaan bewandelen. Ongeduldig kijken wij vooral uit naar studies over onze eigen Belgi-

sche rol in het IJzergebeuren en de Duitse zijde van de oorlogsmedaille. We denken hierbij aan het recent in eigen beheer uitgegeven gedegen werk van Wim De Grande (Assebroek) dat evenwel over *Feldgrau in de Argonne* handelt.

Voor Lannoo stelde oud-leraar geschiedenis en Westhoekgids André Gysel een fotoboek samen onder de titel *1914-1918 door Duitse ogen*. Hiermee bijt hij niet de spits af. Eddy Lambrecht ging hem voor met *Gruss aus Flandern!* (Uitgeverij Groeninghe, Kortrijk, 2004). In het boek van Gysel krijgt elke foto een ruim onderschrift. De structurering van het geheel bestaat uit een indeling volgens thema. Geen chronologie of regionale indeling dus! En dit laat de foto- of kaartenliefhebber op zijn honger bij zijn speurtocht naar illustraties van het oorlogsgebeuren in zijn eigen streek. Nog spijtiger is de herkenbaarheid van heel wat afbeeldingen. Puttend uit al verschenen boeken (zoals de talrijke Duitse Kriegserinnerungen uit het interbellum) heeft hij het risico genomen dat talrijke lezers zich bedot zullen voelen na de aanschaf van het boek. Toch moeten we eerlijkheidshalve bekennen dat we ons lieten meeslepen door het liefdesverhaal van de

Zarrene Maria Sonnevillie en de Duitse Feldwebel Richard Stöber. Bijna alle foto's en ansichtkaarten verbergen een tekst, in het quasi onleesbare Sütterlinschrift geschreven. Bijzonder blij zijn we dan ook om de enkele brieven die afgedrukt werden en vertaald (zie p.49, 53, 55, 147,217).

Vier prentbriefkaarten van onze gemeente werden geselecteerd: één van Aartrijke en Loppem (p.115 en 116) en twee van Zedelgem (p.116). Een beperkte bibliografie (zonder vermelding van het werk van Eddy Lambrecht) sluit het fotoboek af. Noch voetnotenapparaat, noch plaats- of persoonsnamenregister sluiten het geheel af, wat het zoeken zeker niet vergemakkelijkt.

Toch juichen we deze uitgave toe, niet alleen om d'r concept, maar ook om de kwaliteit waarvoor de honderdjarige uitgeverij Lannoo steeds garant staat.

Gysel, André, *1914-1918 door Duitse ogen*. Tielt, Lannoo, 2010. (240 p.; 24,95 euro)

Ons bouwkundig erfgoed te boek

In 1975 startte de Vlaamse Overheid met de inventarisatie van haar bouwkundig erfgoed. Dat gebeurde per kanton en de resultaten van de projecten werden vastgelegd in kostbare dikke banden, zwaar gesubsidieerd uitgegeven door Brepols in Turnhout.

Van oktober 2008 tot maart 2010 werkten erfgoedconsulente Patricia Van Vlaenderen en bouwhistorica Martine Vranckx de allerlaatste Vlaamse inventaris af, die van Zedelgem. En dat lag niet aan de relatie tussen alfabet en de initiaal van onze gemeen-

tenaam. Waar men in den beginne kantonnaal te werk ging, stapte men enkele jaren geleden over naar de aanpak per gemeente. Dat hield in dat de inventarissen dan ook logischerwijze gemeentelijk opgesteld werden.

Onlangs presenteerde de dienst Ruimte en erfgoed de tweedelige inventaris op het Zedelgemse gemeentehuis met een ruime inleiding van gewestelijk erfgoed-ambtenaar Miek Goossens. “Het opzet van de inventaris is” vol-

gens haar “viervoudig. Vooreerst vormt hij het uitgangspunt voor de op te stellen lijsten van de te beschermen monumenten, stads- en dorpsgezichten. Vervolgens wil hij een hulpmiddel zijn voor het gemeentelijk beleid betreffende het architecturaal patrimonium. De inventaris is eveneens een gids voor de architectuur in de streek. Ten slotte wil hij een uitgangspunt vormen voor verder wetenschappelijk onderzoek”.

Onze Zedelgemse inventaris omvat meer dan 400 items, wat een goudmijn aan architecturale en historische gegevens oplevert. Bij het lezen wordt een synthese van de Zedelgemse geschiedenis voorgeschoteld, gebaseerd op hun eigen veldwerk en onderzoek van bronnen en van secundaire literatuur, zoals ons eigen tijdschrift.

De tweedelige papieren uitgave wordt te koop aangeboden in het

gemeentehuis en het archief voor 16,00 euro. De digitale versie kan geraadpleegd worden op www.vioe.be. Daar kunnen ook fouten of tekorten gemeld worden. Op de inhoud van deze inventarissen komen we later nog terug.

Van Vlaenderen, Patricia en Vranckx, Martine, *Bouwen door de eeuwen heen in Vlaanderen. Inventaris van het bouwkundig erfgoed. Deel I: Deelgemeente Zedelgem en Deelgemeente Aartrijke. Deel II: Deelgemeente Loppem en Veldegem.* Vlaamse Overheid, Ruimte en Erfgoed, 2010. (272 en 237 p.)

Geleid bezoek aan het Romeins Archeologisch Museum (RAM) te Oudenburg

Op **zaterdag 19 maart 2011** bezoeken wij o.l.v. een gids het vernieuwde **Romeins Archeologisch Museum te Oudenburg**, samen met het Zedelgemse Davidsfonds.

We komen samen aan de ingang van het museum om 14.30 uur. De toegang bedraagt slechts 2,50 euro en de gids is ten laste van de vereniging. Iedereen van harte welkom.

Aanvullingen bij het artikel ‘De geschiedenis van de Post te Loppem’ van G. Smessaert (Zilleghem, 2010, 3)

B.D.

Maria Hollevoet is een rasechte Veldegemse, maar woont nu al enkele jaren in Loppem. Haar hele beroepsloopbaan werkte zij voor de Posterijen, het huidige Bpost, o.a. te Loppem. Met grote aandacht las zij dan ook *De geschiedenis van de Post te Loppem* in de laatste twee afleveringen van ons tijdschrift. Groot was haar verwondering dat zijzelf noch enkele oud-collega's vermeld werden in de personeelslijst van het Loppemse postkantoor (p. 90-91). Telefonisch meldde zij ons de drie vergeten namen van vroegere Loppemse postmedewerkers: Maria Hollevoet (Veldegem), Arthur Debeer en Omer Vandebrie. De juiste data kon zij zich echter niet meer memoreren, maar zij mogen allen in de periode 1950-1975 gesitueerd worden.

Onder de foto op p. 96 (fig. 14) van hetzelfde artikel vindt auteur G. Smessaert het “jammer dat de namen van de Loppemse vluchtelingen in Parijs niet bekend zijn”. Filip Caerels uit Loppem liet ons spontaan weten wie die Loppemse jongelingen waren. Tot onze grote verrassing, ontdekten wij in een vroeger verschenen artikel van Georges Smessaert zelf (*‘Loppem tijdens W.O.I, gezien door de ogen van een filatelist’*, Zilleghem, 2004, 4, p.146) dezelfde groepsfoto met, jawel, de namen van de Loppemnaren. We herhalen ze hier nog eens; zittend v.l.n.r. Maurice Van Cleven, Kamiel Beuselinck en Eugeen Dhaenekint; staand v.l.n.r. Guillaume Baert, Jules Kinsabil, Kamiel Van Sevenhant en Emiel Dhaenekint. Met deze aanvullingen zijn nu hopelijk de historische puntjes op de i's gezet.

Merkwaardige tentoonstelling: Gekleurd verleden. Familie in oorlog

Van 26 november 2010 tot 25 april 2011 loopt in de Kunsthal Sint-Pietersabdij te Gent een groots opgezette tentoonstelling over de Tweede Wereldoorlog onder de titel *Gekleurd verleden. Familie in oorlog*.

Ze “zoomt in op de mensen die de oorlog meemaakten en die in het najaar van 1944 vertellen over hun belevenissen: gekleurde vertellingen die het grote verhaal van de oorlog, de belangrijke gebeurtenissen, de structuren, de cijfers, een menselijk gelaat geven. Ze legt de nadruk op dit veelkleurig oorlogsverleden”. Oorlog dwong de mensen tot keuzes, die de bezoeker moeilijk onverschillig kunnen laten.

Kunsthal Sin-Pietersabdij, Sint-Pietersplein 9, 9000 Gent. Open van dinsdag t.e.m. zondag tussen 10.00 en 18.00 uur. Gesloten op 24, 25, 31 dec. 2010 en 1 jan. 2011. Toegang: 8 euro, 6,75 euro (reductie) en gratis (< 19 jaar). Publicatie: 29,95 euro.

Inhoud van de 31ste jaargang (2010)

BRAET Johan

Zes hoge gasten laten zich voorstellen: de Zedelgemse reuzen

deel 1 p. 3

deel 2 p. 47

DENYS Bertrand

Vroeger en nu. In de buurt van de Veldegemse kerk. p. 37

*Legerarts Camiel Vande Voorde, oorlogscorrespondent
voor Pastoor Frederik Ronse*

(Antwerpen, 6 september 1914) p. 117

DHONT Albert

Het kapelletje van de Heidelberg p. 176

MOYAERT Luc

Zedelgemse sporthelden van weleer.

Op bezoek bij Marcel Ongenae p. 22

SMESSAERT Georges

De postgeschiedenis van Loppem

deel 1 p. 66

deel 2 p. 87

VAN DE VOORDE Filip

80 jaar KLJ- Aartrijke p. 129

B.D.

Errata p. 82

Aanvullingen bij 'De postgeschiedenis van Loppem' p. 159

